

סבילה בשמיטה

**מערכי שיעור לבתי ספר תיכוניים
בנושא שנת שמיטה בהיבט סביבתי**

"**מַיְ טָעֵמָא דְשִׁבְעַתָּה?**
... אמר הקב"ה לישראל :
זרעו שש והשミニו שבע
כדי שתذען שהארץ שלי היא!
בבלי, סנהדרין ל"ט ע"א.

היגוי

一族ק מאיר -
איגוד ערים לאיכות הסביבה שומרון
מאירה הלפר -
המשרד להגנת הסביבה, מחוז ירושלים
עפרה רוייטמן דה גראוט -
איגוד ערים לאיכות הסביבה שומרון
שומרה לסביבה טובת

כתביה

הדו זגורי
חנן מוזס
עפרה רוייטמן דה גראוט
שושנה שפיץ

עריכה

שושנה שפיץ

ביקורת הلاقתית

הרב יואל פרידמן -
מכון התורה והארץ

הפקה והוצאה לאור:

איגוד ערים לאיכות הסביבה שומרון
כלו תשס"ח נובמבר 2007
03-9367135

עריכה גרפית והדפסה
אריזן, ברקן.

תרגות הצריכה

דיקות 45

עוזרים: דף מקורות לתלמיד א מסוף התלמידים בכתה.

אפשר אליך עג... תרגות הצריכה

האם אנחנו צריכים את כל מה שאנו צריכים? האם ההצעות המפתחות המפוזרות בפרסומות באמת מתקיימות? מתנגדי תרבות הצריכה טוענים שאנו קונים מהסבירות הללו - נכוונות: לחצים חברותיים לקנות חפצים ומוגדים שהם סמלי מעמד בחברה בה מעריכים אדם על פירוכו ולא על פי הרעיונות המנחים אותו או המעשים בהם הוא מגשים אותם. המטרה היא כסף או עושר חומרי, התרבות שלטת היא "רייטינג", המוכתבת בעיקר על ידי פירוטומות.

Me רצ ב Me צרכנות ואזרחות - זהיות בקונפליקט

".... "צריכה" כמשמעותו קיים היא חיונית. כל יצור צריך דברים כמו חמצן ומים. אנחנו כבני אדם צורכים הרבה יותר, לסייע חיינו החומריים והתרבותיים: ביגוד, קורת גג וכדומה. הבעיה מתעוררת כאשר הצריכה, האמצעי החיוני, הופכת לצרכנות, תכליות בפני עצמה: כורך חברותי, אילוץ כלכלי ובילוי מזעיף. לכן, ביום זה שואפים בראש ובראשונה לגרום לנצח לעצור ולחשוב: מה היחס בין חיי החומריים לבין תחומי החיים? האם דפוסי הצריכה שליל תורמים לרווחתי האישית, לפיתוח הקהילה שבה אני חי ולטובת כדור הארץ? כולנו רוצים להתקדם, אך מהי קידמה אמיתית? מישו צין פעם שהמדד הטוב ביותר ביזור לקדמה, כפי שהיא נתפסת במערב המתועש, הוא כמות הzelbel שלנו. זאת איננה בדיחה: הקדמה החומרית 'מיישנת' ומיתרת מוצריים; ככל שמתקדמים - זורקים יותר. מכאן שיורט פסולת משמעה יותר קידמה. אך האם באמת כך הינו רוצים להציג לעצמינו ולילדינו מהי איות חייפם? קל להתמקד בצד הסביבתי הפיזי של תרבות הצריכה. ניתן לעזען שהמחזור - ושכלולים טכנולוגיים אחרים ימצאו מענה לפcin הפיזי של המשבר (אני דווקא סבור שלא, אך הסוגיה נתונה לוויכוח). אני מבקש להציג דווקא את הפן השני ההשלכות הערכיות, הנפשיות והפוליטיות של תרבות הצריכה: מסחר החיים, השתלטות של גורמים מסחריים על המרחב הציבורי (דרך פרסום מחזים, נדלון הקרקענות, בין השאר קניות והשפעתם על המרחב העירוני, מאידך גיסא) והתגברות זהותנו התרבותית על זהותנו האזרחית. צריכה, פירושה, דאגת הפרט לצרכים החומריים של עצמו. אזרחות ניתנת להבין כמעורבות הפרט בלבד אחירות על צורכי הכלל. לכאורה שני תחומים שונים ונבדלים. אך בחינוי אנו עדים לחפיפה ואף לעימות בין השניים, עימות שיצור אתגרים ערכיים, נפשיים וחינוכיים. האזרחות שבי רוצה יחס ערכי ומורשי כלפי בני אדם וככלוי הסביבה: יחס הוגן ושוויוני כלפי אנשים, יציג הולם לכל האוכלוסייה ודאגה לדורות הבאים, הכוללת גם טיפול הסביבה ואי-פגעה בה. אך הצרוך שבי רוצה את היכולת למלא את מأויו בכל עת, קרי זמינות מסוימת של מוצרים: מחירים זולים, חניות מלאות כל טוב ופתרונות בכל שעה וכו'. הדבר יוצר סתירה בלתי פתרה. אני (האזור) אצביע بعد מיסוי גבוהה של דלק, כי אני מאמין בעיקר ש"הomezam

צריך לשלם", בעוד שאני (הצרכן) אתרמר על המחרירים הגבויים ואחפש הנחות. אני אכתוב מכתבים נגד סדנאות יער בעולם השלישי, אך אקנה את החולצה הזרלה ביוור בלי לוודא היכן וכיitzד היא יוצרה. המערצת המסחרית דוגמת שאפיילו אם נתאמץ ונשאל, נתקשה לקבל תשובה. תרבות הצריכה משכיבה את הצרכן ומרעיבה את האזרח. היא מספקת לנו מחרירים נמנעים והיצע מנקר עניינים, אך בז' בז' מגבירה את הפערים החברתיים בעולם, וגורמת ל"האהזה" של חיננו, ברוח ובחוור. זה נחמד שלאחרונה מטפחים את הצרכנות בישראל - יותר שירות, אדיבות, הענות ללקוח. אך התפקיד הזה מתרחב על חשבון פנים אחרות שלנו: הפכו לצרכנים של תרבות, של בריאות, של חינוך וכו'. ככל שהשוק מתפשטים ומשתלטים על תחומיים אלה. קרובי היום, שבו רק מי שידן משגת, יקבל שירותים חינוניים שפעם היי בגדר זכות בסיסית. אחד הקשיים בהתמודדות עם תרבות הצריכה הוא ששוק חופשי וטיפוח הצרכנות נחשבים לדמוקרטיה בהתגלותה. ענייני רבים קיימות זיכוותיהם ברווחה: או שאתה קפיטליסט-דמוקרט-לבנ-אור-וטוב, או שאתה קומוניסט - פשיסט - חזון - ומורושע. لكن כל ניסיון להציג גבולות לשוק או להגביל את גישתנו אליו ואל מוציאו נتفس כאקט אנטי-דמוקרטי בעלייל. האמת היא כמעט ההפך הגמור. השוק דומה לזרה הפוליטית בכר שהוא מנגנון לקבלת החלטות. בעבר, בעולם פחות צפוף, כאשר צרכנות-יתר הייתה נחלתם של עשירים מופלגים בלבד, השוק תיפקד בעיקר כמנגנון יעיל להעברת סחורות. אבל בעולם שלנו, ההתרחשויות בזירה הכלכלית הולכות ומעצבות את פניהן הארץ. גם אם נניח שמבנה המערכת הפוליטית שלנו הוא דמוקרטי (זכות הבחירה, ייצוג הולם, זכויות של מיעוטים), בזירה הכלכלית המצב ההפוך. בפוליטיקה "אדם אחד שווה קול אחד", והרעיון "בעל המאה הוא בעל הדעה" נחשב לכשל או עיוות; בשוק שליטה התפיסה ש"דולר אחד שווה קול אחד", וחוופש היחיד ניתן בשוק החופשי להoon, ולא לאנשים. אנו חייבים להיות ערים לעובדה, שהיכולת לצורך כאוות נפשנו אינה חופש ביטוי של הפרט ברדייפתו אחרי האושר והעושר, אלא כפייה מסוימת של כוחות כלכליים, המונעים חופש אמיתי, ומשאירים אותנו במרקם שוק ומתמיד אחר כסף לקניית אשליית האושר".

התרבות בה אנו חיים מעודדת צריכה באופן מוגבר. שנת השמיטה מתאפיינת ב"שביתה" ממשמעותה "עצירה". האדם היהודי מצוין לעצור מהרדייפה אחר ההון ולהקדים את הזמן המתפנה לעבודת ה', לבתו, למשמעותו ולעצמם. בן נסוף המבטא עניין זה הוא מצוות שמיטת כספים [דברים טו:ג] "זה דבר השמיטה שמצוות כל בעל משה ייזה אשר ברעהו, לא יגש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמיטה לה" וऐסור לקיחת ריבית. אלו מוחנים את האדם לחיות את חייו באופן המתאים ליכולות הכלכליות שלו. במרקם זה ננסה לבחון את היחס הרاوي והרצוי לתרבות הצריכה, מה מוצע להקל הצרכנים? האם יש צורך ברכישת וצריכת המוצרים המוצעים?

מתוך דבריו של ד"ר גורמי בנשטיין-<http://heschel.org.il/he/shef.php/hachival.php?ind=16>

- ◎ שאל את התלמידים: מה הם חיים טובים? מה הם הקריטריונים לחיים טובים?
- ◎ רשום את הקריטריונים המוצעים על הלוח.
- ◎ ספר את הסיפור הבא (אפשר גם... להזכיר מראש ולבקש משני תלמידים להציג את הסיפור).

סיכום: אעג'ה בז'יז'

מעשה בז'יג ששמו יהושע, שבכל בוקר היה קם עם זריחת החמה, שמח וטוב לב, ויוצא לנחל שחכתו بيידו, לנסות להרוויח את עמל יומו. עד שיום אחד הגיע לביקור בן דודו לואי, שחזר בזה הרגע ממסע תענוגות אמריקנה הגדולה. "יהושע יקיר", כך פתח לואי, "עבורי חמש שנים מאז ראייתך לאחרונה, ושום דבר אצלך לא השתנה... אותה הסירה, עם אותן הדגמים, אותו הנחל... ואתם הבגדים! למה שלא תנסה להפתח? תקינה ספינה גדולה ולא תחיה במתוח?..."

"למה לי, لكنות ספינה גדולה? מה ייאלי מזה?"

"תתקדם, תציג כמהות גדולה של דגים וכך תתעשר ותקינה לעצמך בגדים. אבל לא רק בגדים, יקיר, תוכל לknנות, אלא גם יאכטה גדולה - עם כל השכוליות... החיים יהיו יותר קלילים והcosa יתחל לנצחבר בשקיט!"

"נו, ואז מה עעשה בכל הכסף הזה????"

"אחרי היאכטה תרכוש צי של ספינות, שיוכלו על כל צורך לענות. יהיו לך עובדים ועובדים, ותחב בבית ותספרו את הימים. כל יום שיחללו ייבר רוחים - מבלי להתאמץ, אתה ויליך תנוחו ואחרים יעבדו בשביין. תהפוך לעשיר מופלג, בעל חברה דיג ששווה זהבה!"

"אבל", הפסיק אותו יהושע בעיניהם משותממות, "מה עעשה בכל הזמן הזה שיעמוד לרשות?..."

"את הזמן שלך ת מלא בהנאות שרק עשירים יכולים להרשות לעצםם" הסביר לואי בסבלנות. "כמו מה?...."

"תוכל, למשל, להניח מאחריך את כל הספינות והפועלים, ולצאת מיד עם לטבע לכמה ימים. תשכור סירה קטנה ונוח, תחפש סביבה שלווה ובטוחה, אל תשכח לקחת חכה וכובע מצחיה ותשיט בתיק סנדוויצ'ים וצריכי מחייה - ואז תצא לאיזשהו נחל, כמו הנחל הזה למשל... תשתחזף, תכייף!..."

דיג יהושע נותר מבולבל: "זה לא מה שאני עשה עכשו????"

- ◎ דנו בשאלת: בהתייחסות לסיפור, האם הקריטריונים שנמננו כתשובה לשאלת הראונה לקריטריונים לחיים טובים (הוילה, הכסף, 4x4 וכו'), האם הם הקריטריונים הקבועים באמת את אicutות חיינו?

ניסייה – "החייך היזוגים?!"

מה צריך? פרסומות מן העיתונות הכתובה, פליירים, חוברות פרסום וכו'
מה עושים?

- חליק את הכתה למספר קבוצות.
- כל קבוצה תקבל מספר פרסומות.
- כל קבוצה ת מלא את הטבלה הבאה: (הטבלה בדף המקורות לתלמיד)

.4	.3	.2	.1	שם הפריט המתפרקם:
				השימוש בפריט:
				הצורך בפריט:
				אם הפרט מציג את המוצר?

◎ בקש מהתלמידים להציג את הפרסומות עליהם עבדו במליאת הכתה.

נקודות לדין:

- מה מידת החשיפה של אדם ממוצע לפרסומות.
- האם הפרסומות מדגישות את "מידת הנחיצות" של המוצרים או את ה"МОTAG" את "הכיף" את "סגנון" החיים?
- מה מידת חשיבותם של המוצרים שהציגו בפרסומות השונות לח'י התלמידים או בני משפחותיהם?
- האם ללא חשיפה לפרסומת היו התלמידים חשים בחיסרין שעליו בא מוצר לעונת?
- על אילו מה מוצרים שפומטו בפרסומות שנבדקו אפשר לוויתר?
- האם תיאור השימוש במוצר שבפרסומת משקף מצב אמיתי?
- האם מוצר מוצג כאמצעי למטרה או כמטרה בפני עצמה?
- האם חסר מידע בפרסומות השונות? לאיזה מידע נוסף ניתן היה לצפות?
- אפשר ורצו לשוחח על... ההשלכות הערכיות, הנפשיות והפוליטיות של תרבויות התרבות (מחסום, איז שוויון, השפעת בעלי החיים על הפוליטיקה וכו').

3. ריכחה וԹאיניה

15 דקוט

◎ בקש מהתלמידים לקרוא את דבריו של הרוב חיים נבון (מקורות מס' 1 ומס' 2 בדף המקורות לתלמיד)

חחל במחצית השנייה של המאה העשרים, התרבות הרווחת מאלפת אותנו לבולטים צרכני. פעם הפרסומת לאבקת כביסה סיפרה על יתרונותיה של אבקת הכביסה והפרסומת למכונית סיפרה על מעולותיה של המכונית. היום כבר התרגלנו למצוב המנון, שבו הפרסומות למכונית, לטפלון סלולרי או משקה קל נראות לנו דבר ובכלל אין זכר למכונית, לטפלון או למשקה. במשמעותו של "סגנון חיים" ו"ערבי מותג", מנסים למכור לנו מוצרים שאנו ככל איננו זוקקים להם, על ידי הבטחה מרוזמת לאושר עילאי. המסר של הפרסומות אינו "קנה משקה קל, כדי שלא תהיה צמא", אלא "קנה משקה קל כדי שתהיה צער ויפה"

动员 שהתפרסם באתר האינטרנט: <http://www.nrg.co.il/online/11/579/330/html/>

בחברה המקראית, שנשענה כמעט רק על חקלאות, הייתה לשנה השבעית ממשמעות דרמטית. אפילו הייצור הआז - שהרי רוב העבודות החקלאיות נאסרו; אך לעניינו ממשמעות יתר ההשלכה על המסחר וצרכניות. המסחר ה证实 - שהרי אסור לסתור בפיות שבעית. בשנת השמיטה האדם קוסף מן השדה את המזון הנחוץ לו ולבני ביתו ותו לא. אין אגרת רכוש, אין צבירת הון, אין שעבוד לטירוף הצרכני.

(הרוב חי. נבון - ראה לעיל)

נקודות לדין:

- האם דברי הרוב נבון משקפים את מסקנות החקירה המדגמית שנערכה על הפרסומות ועל תוכן?
- לפי דברי הרוב נבון למצאות שנת השמיטה השפעה על יכולת הצריכה של האדם. מה הן ההשפעות?
- כיצד מתמודד העולם המערבי עם בעיית הצרכנות המוגברת? זאת נוכל ללמוד מקריאות קטע ממאמנו של ד"ר גרמי בנשטיין.

◎ בקש מון התלמידים לקרוא את מקור מס' 3 מתוך המאמר Me נגד Me שנכתב על ידי ד"ר ג'רמי בנשטיין לקראת "יום ללא קניות" - היום הבינלאומי ללא קניות (Buy Nothing Day).

מתוך המאמר Me נגד Me – ד"ר ג'רמי בנשטיין

... "צריכה" כאמור היא חיונית. כל יצור צורף בדברים כמו חמצן ומים. אנחנו כבני אדם צריכים הרבה יותר, לספק חיננו החומרים והתרבותיים: ביגוד, קורת גג וכדומה. הבעיה מתעוררת כאשר הצריכה, האמצעי החיוני, הופכת לצרכנות, תכילתית בפני עצמה: כורך חברתי, אילוץ כלכלי ובילוי מועדף.ukan, ביום זה שואפים בראש ובראשו לגרום הציבור לעצור ולהשוו: מה היחס בין חיי החומריים לבין יתר תחומי החיים?

האם דפוסי הצריכה שלינו תורמים לרוחותי האישית, לפיקוח הקוללה שבה אני חי ולטובת כדור הארץ? כולנו רוצחים להתקדם, אך מהי קידמה אמיתית? מישוה ציין פעם שהמאז הטוב ביותר לקדמה, כפי שהיא נתפסת במערב המתוועש, הוא כמות הzel של לנו. זאת איננה בדיחה: הקדמה חומרית "מיישנת" ומיתרת מוצריהם; ככל שמתקרדים - זורקים יותר. מכאן שיותר פסולת ממשעה יותר קידמה. אך האם באמות כך הינו רוצחים להציגו לעצמנו ולילדיינו מהי איקות חיים?

◎ הסבר : כ - 55 מדינות בעולם, וב - 4 השנים האחרונות גם ישראל, מצוין יום מיוחד כ"יום ללא קניות". את "היום הבין לאומי ללא קניות" מצינים בעולם החל משנת 1993. מטרתו למחות נגד תרבות הצריכה ולהציג את המחיר הסביבתי שהוא - דילול משאבי הטבע מחד ויצירת חמימות פסולות לא - מתכליה מצד שני. ביום זה מתקASHץ הציבור להימנע לגמורי מקניות במשך יום אחד, להקדיש את הזמן למשפחה וחברים, להעניק להם חיבה ותשומת לב ולא באמצעות מתנות חומריות.

◎ שוחחו על ...
הבדונה והשונה בין שנות השמיטה לבין "היום הבינלאומי ללא קניות" בתחום העיוני, בתחום המעשני.

ב' אקורות גומニア

.4.	.3.	.2.	.1.	שם הפריט המתפרקם:
				השימוש בפריט:
				הצורך בפריט:
				אם הפרט מיצגת את המוצר:

.1

החל במחצית השנייה של המאה העשרים, התרבות הרווחת מאלפת אותנו לבלתיו צרכני. פעם הפרט מוצגם לאבקת כביסה ספירה על יתרוניה של האבקת הכביסה, הפרט מוכנת למכונית ספירה על מועלותיה של המכונית. היום כבר התרגלנו למצב המנון, שבו הפרט מוכנת, לטפלון סלולרי או משקה קל נראות אותו דבר, בכלל אין זכר למוכנית, לטפלון או לשקה. במסווה של "סגןון חימר" ו"ערבי מותג", מנוסים לנו מוצרים שאנו כלל איננו זוקקים להם, על ידי הבטה מרומות לאושר עילאי. המסר של הפרט מוצגם איןו "קנה משקה קל, כדי שלא תהיה צמא", אלא "קנה משקה קל, כדי שתהיה צער ויפה".

אם שהפרט באינטרנט: <http://www.nrg.co.il/online/11/579/330.html>

.2

בחברה המקראית, שנשענה כמעט רק על חקלאות, הייתה לשנה השביעית ממשמעות דרמטית. אפילו הייצור הואט מאד - שהרי רוב העבודות החקלאיות נאסרו; אך לעניינו ממשמעות יתרה ההשלכה על המסחר והצרכניות. המשחר הצטמצם - שהרי אסור לשהור בפירות שביעית. בשנות השמשיטה האדם קופף מן השדה את המזון הנחוץ לו ולבני ביתו ותו לא. אין אגרת רכוש, אין צבירת הוון, אין שעבוד לטרוף הצרכן.

(הרבות ח.גבון - ראה לעיל.)

.3

מתוך המאמר **Me נגד Me** – ד"ר ג'רמי בנשטיין

... "צריכה" אמצעי לקיום היא חיונית, כל יצור צריך דברים כמו חמצן ומזון. אנחנו כבני אדם צורכים הרבה יותר, לסייע חיינו החומריים והתרבותיים: ביגוד, קורת גג וכדומה. הבעיה מתעוררת כאשר הצריכה, האמצעי החיוני, הופכת לצרכנות, תכלית בפני עצמה: כורת ברתוי, אילוץ כלכלי ובילוי מועדר.

לכן, ביום זה שואפים בראש ובראשונה לגורום ליצבור לעצור ולהשוו: מה היחס בין חיי החומריים לבין יתר תחומי החיים?

האם דפוסי הצריכה שלו תורמים לרוחותי האישית, לפיתוח הקהילה שבה אני חי, ולטובות כדורי הארץ? כולנו רצאים להתקדם, אך מהי קידמה אמיתית? מישוה ציין פעם שהמדובר ביוטר לקדמה, כפי שהיא נתפסת במערב המתוועש, הוא כמות הzelbel שלנו. זאת איננה בדיחה: הקדמה חומרית "משינת" ומיתרת מוצריהם; ככל שמתקדמים - זורקים יותר. מכאן שיוטר פסולת משמעה יותר קידמה. אך האם באמת כך הינו רוצים להגדיר לעצמנו ולילדינו מה איקות חיים?

"ושביעית תשמנוה ונשנה "

20 דקוט

עזרים: דף מקורות לתלמיד א מס' כיתה. הערכה: שיעור זה הוא המשכו של השיעור הקודם. הלימוד יכול להתבצע באופן כיתתי, קבוצתי או בחברותות, בהתאם לאופי הклассה.

◉ בקש מהתלמידים לקרוא את מקור מס' 1 בדף המקורות.

שיקרא כ"ה פס' 1-2:

וכימה שבת הארץ לכם לאכלה, לנ' ולעכדך ולאנטבה; ולשליכך ולתושבך, הרים עטך; ולכטהנה, ולטיה:
אשר באלצן תהיה גלי פבאותה לאכ'ל:

הרב חיים נבו:

בחברה המקראית, שנשענה כמעט רק על חקליאות, הייתה לשנה השביעית משמעות דרמטית. אפילו הי' צור הוואט מאד - שהרי רוב העבודות החקלאיות נאסרו; אך לעניינו שמעותית יותר ההשלה על המסchor והצרכנות. המסchor הצטמצם - שהרי אסור לשהור בפירות שבעית. בשנת השמיטה האדם קוטף מן השדה את המזון הנחוץ לו ולבני ביתו, ותו לא. אין אגרות רכוש, אין צבירת הון, אין שעבוד לטיירוף הצרכני.

נקודות לדין:

- למי מותרת התבואה באכילה?
- כיצד, לדעתכם, משפיע השוויון שנוצר בשנת השמיטה על תרבות הצריכה שלנו?

◉ בקש מהתלמידים לקרוא את מקור מס' 2 בדף מקורות" - המשך מאמרו של הרב חיים נבו.

נקודות לדין:

- אילו היו בני משפחותיכם חקלאים בתקופת המקרא... כיצד היו נראהים חיי היום - יום שלם במהלך שנת השמיטה?
- דמיינו ותארו מציאות של שנת השמיטה בהווה (חיים ברוגע, ללא רציפה אחר העבודה/ הסוף חיים סביב הבית והמשפחה וכו'). ובHIRה בשנת שמיטה או בשנה של עבודה האדמה ???
- מומלץ... לעסוק בסיפורו של הקבוץ הירוש בסיפורו "שבעת הקבוצים" לר' נחמן מברסלב. הקבוץ בוחן את משמעות ה"חיים הטובים". אמר פרשנות לסיפור נתן לקרוא ב: הרהורים על שבעת צנים - פروف' שלום רוזנברג באתר האינטרנט: www.ipaper.co.il/cgi-bin/v.cgi

הרב ד"ר יצחק ברויאר, "נחלת אל", עמ' רלז:
 "ושביעית תשטנה ונשתחה...". וכל הנועל כרמו או סג שדהו בשביעית ביטל מצוות עשה. וכן אם אסף כל פירותיו לתוך ביתנו. אלא יפיקר הכל, ויד הכל שווין... נגד הרוכש הפרטי הריבונו מכוונת הפקודה הזאת אין הרוכש הפרטי ערך עצמי והוא בודאי אינו "חוץ" שנמדד בקדשו בקדושה משולשת... כשהארץ חוזרת לשבותה לרשותו היהידה של הבורא ברור הו, הנה מיד הוא מבטל את הרוכש הפרטי והוא מראה לך בזה, כי הרוכש הפרטי זיקוק מאד להצדקה..."

ד"ר דניאל שליט - ספר הקניון עמ' 321:
 הקרקע הוא הרוכש היסודי, אבי כל הרוכש; אחריו בא "קל" יותר, נכס-זלא-נייד; אחריו חפצים ניידם. והנה, כפי שאנו רואים בחוקי השמיטה ויוובל, הקרקע נתונה לאדם כביבול רק בהשלה; ואילו ככל שהרכוש יותר קל ונוייד, כן "תופסת" לגביו יותר הבעלות האישית.

כלומר: שוב אין התורה פוסלת את הרוכש הפרטי מכל-וכל, אלא מעמידה אותו בשווי-משקל עדין: בסופו של דבר הרוכש אינו שלך עד הסוף, אין רשות ואפשרות להיאחז בו; מצד שני, בכל זאת הוא ניתן לאדם - "לעבזו ולשמרו": קיימת אחריות אישית ומשפחתית לרוכש, לשמרתו ואף לצמיחתו. השחתה, בזבוז, הזנחה, הם "מצוות לא תעשה" - "לא תשחית". לעומת זאת צבירת רכוש לשם - אין בה שום עניין ויש בה ממשום חטא.

נקודות לדין:

- הקשר שבין ההתנגדות לצבירת הרוכש הפרטי לשנת השמיטה?
- מתי הופכת צבירת הרוכש לפעללה שלילית?
- לאיזה חטא עלול, לאורם צבירת הרוכש?
- מה הקשר בין עבוזת ה' לתרבות הצריכה?

אתגרה

15 דקוט

מה צריך? שמייניות בריסטול א' מספר הקבוצות , לורדים , בריסטול .
 מה עושים?

- מחולקים את הכתה לקבוצות.
- כל קבוצה צריכה לבש רישימת עצות ("טיפים") לצרכנות נבונה.
- כל קבוצה תרשום את העצות שגבעו על גבי שמייניות הבריסטול.
- מציגים את העצות, הרענוןת לפני מלאת הכתה .
- מדברים את שמייניות הבריסטול על הבריסטול הגדול .
- תולמים את הבריסטול בכתה.

דוגמאות לצרכנות נבונה :

- לא מתחפות לפרנסותומי!!!
- יוצאים לקניית כשי שורק לקניות ולא כ"בilio".
- קונים מצלים גודלים וחסכונים.
- קונים מוצרי שטופים באופן חסכוני ולא אלו העטופים בעטיפות מפוארות שתפקידן למשוך את לב הלוקו.
- יהודים שומרין מצוות אינטלקטואליות וביםם טובים... אפשר להוסיף לרשותם הימים ללא קניות גם את "יום ללא קניות" הבינלאומי.